

23 juni Q & A's nieuwe Covid-19 wet

Waarom komt er een nieuwe wet?

Op dit moment worden de maatregelen die nodig zijn voor de bestrijding van het coronavirus vastgesteld via noodverordeningen aan de voorzitters van de veiligheidsregio's. Noodverordeningen zijn bedoeld voor (crisis)situaties van beperkte duur en deze crisis duurt langer. Deze tijdelijke wet vervangt de bestaande noodverordeningen en voorziet in een wettelijk basis voor de coronamaatregelen.

Wat betekent dat, een wettelijke basis? Was die er eerst niet?

Ja, die was er ook, door het uitroepen van de noodverordeningen. Maar met de nieuwe wet krijgt het parlement een grotere rol. De Tweede Kamer en de Eerste Kamer stellen de wet vast en het parlement heeft controlerende bevoegdheden. Er komen dus meer democratische waarborgen.

Het lijkt of er alleen oog was voor de gezondheid en niet voor grondrechten. Klopt dat?

Het virus is een gevaar voor onze gezondheid en moet worden bestreden. Dat gebeurt met inachtneming van grondrechten. Ook de bescherming van de gezondheid is een van de grondrechten. De balans tussen gezondheid en andere grondrechten wordt met de wet opnieuw afgewogen.

Kunnen de bestaande noodverordeningen dan niet blijven bestaan?

Noodverordeningen zijn bedoeld voor (crisis)situaties en beperkte duur. De dreiging van het virus blijft langere tijd bestaan en daarmee kunnen ook de maatregelen en de handhaving nodig blijven.

Blijven de noodverordeningen bestaan op het moment dat de wet van kracht wordt?

Op het moment dat deze wet van kracht wordt, worden alle geldende noodverordeningen die zijn ingesteld voor de bestrijding van Covid-19 ingetrokken. Met dit wetsvoorstel worden de coronamaatregelen, zoals de anderhalve meter afstand houden, geregeld.

Wat gebeurt er als het aantal besmettingen weer toeneemt en nieuwe maatregelen nodig zijn?

Als het aantal besmettingen weer toeneemt, dan kunnen we op basis van de nieuwe wet maatregelen nemen, aanpassen of opheffen. Als het vanwege de snelheid moet kan tijdelijk worden teruggevallen op de structuur van de noodverordeningen.

Je kunt gedragsregels toch niet vastleggen in een wet?

In heel veel wetten staan gedragsregels (rechts rijden, niet stelen). Juist met deze nieuwe tijdelijke wet kan dit ook en moet het ook om corona eronder te krijgen. De belangrijkste regel, de verplichte anderhalve meter afstand in het openbaar, wordt nu met wettelijke waarborgen geregeld. Ook enkele hygiënemaatregelen worden in de wet meegenomen. De wet biedt ruimte deze maatregelen aan te passen op basis van de actuele situatie.

Beperkt de nieuwe wet de grondrechten?

De maatregelen die momenteel gelden, brengen beperkingen mee voor ons allemaal. Die grondrechtenbeperkingen zijn nodig ter bestrijding van de crisis. Omdat we niet zeker zijn hoelang deze maatregelen nodig zijn, is nationale wetgeving te verkiezen boven noodverordeningen. Met de wet is een betere en ruimere democratische controle mogelijk. Het parlement behandelt de wet en de minister legt verantwoording af aan het parlement. Met de wet krijgen burgemeesters meer bevoegdheden dan nu het geval is. Ook zij moeten in de gemeenteraad verantwoording afleggen.

Sommige noodverordeningen die nu gelden lijken in strijd met de Grondwet. Klopt dat?

Die stelling is te makkelijk, het is moeilijk om daar in algemene zin uitspraken over te doen. Om de verspreiding van het virus te bestrijden is het nodig strenge regels te stellen met het oog op de gezondheid van mensen. Ook in noodverordeningen kunnen grondrechten worden beperkt. Wel biedt een wet hiervoor een bredere basis.

De wet heeft een flexibele inrichting. Wat betekent dit?

In het wetsvoorstel is gekozen voor een flexibele inrichting, zodat de maatregelen kunnen meebewegen aan de hand van de actuele (wetenschappelijke) inzichten. Dat betekent onder andere dat de wet de mogelijkheid biedt bij ministeriële regeling de maatregelen aan te vullen of te beperken. Daarbij is voorzien in betrokkenheid van het parlement en is evenwicht gevonden tussen het belang om snel te kunnen opschalen of afschalen, terwijl de democratische controle op nationaal niveau verzekerd is.

Blijven alle basisregels bestaan in de nieuwe wet?

Ja, op basis van de wet kunnen alle basisregels weer worden ingesteld. De wet vormt de juridische basis. Maar ook de sociale gedragsregels blijven belangrijk. Een wet alleen zal niet helpen. De verantwoordelijkheid van iedereen en van de samenleving als geheel, blijft voorop staan. We houden afstand, we blijven thuis wanneer we klachten hebben, we laten ons testen en we wassen onze handen goed. Zo houden we samen corona onder controle.

Krijgen de burgemeesters extra bevoegdheden met de nieuwe wet?

In de huidige situatie zijn veel bevoegdheden bij de voorzitters van de veiligheidsregio's belegd. Denk daarbij aan het verlenen van ontheffingen. Die bevoegdheden komen (weer) bij de burgemeesters te liggen.

Geldt de wet ook in Caribisch Nederland

Ja. Caribisch Nederland is Nederland. Ook hier gelden momenteel maatregelen om de verdere verspreiding van het virus te beperken. Ook voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba biedt de nieuwe wet een juridische basis voor de nodige maatregelen voor de langere termijn. Waar we spreken over gemeenten, gaat het dus ook over de openbare lichamen. Op de BES zijn ook noodverordeningen van de voorzitters van de veiligheidsregio's, tevens gezaghebbers, van kracht of van kracht geweest. Ook hier worden de noodverordeningen ingetrokken met inwerkingtreding van de wet.